

BANKUEN KRISIA: BAINA 2008AN AL GAUDE BERRIZ ERE?

Silicon Valley Bank-en porrotak eragin duen mundu mailako finantza ekaitzaldia hasi besterik ez da egin. 2008ko krisiaren ondotik kontrolpean behar lukeen bankuen sektorea ez dago inolaz ere horrela: *shock* ostean araututakoa, gero desarautu egiten da berriz... hurrengo hondamendia gertatu arte.

 URKO APAOLAZA AVILA

Martxoaren 10ean, AEBetako hamaseigarren finantza erakunde handienak porrot egin zuela entzun genuen gutako askok gosaritan, irratia piztuta genuela. Silicon Valley omen, bankuaren izena. Ez zirudien oso larria, ez da 2008 urtea, ezta Lehman Brothersen leherketa hura ere. Baina egunak eta asteak aurrera joan ahala, ikusi da finantza merkatua zein koldarra den.

Bi egun geroago Signature Bank -kriptotxanponen AEBetako banku handiena- eta First Republic bankuek jarraitu zioten aurrekoaren biderei. Astebeteren buruan krisia Europara iritsi zen eta Credit Suisse 167 urteko bankuak erreskatea eskatu behar izan zion Suitzako banku zentralari. Hortik egun batzuetara, martxoaren 24an, Deutsche Bank Alemaniako finantza konpainia erraldoiak dar-dar egin zuen, bere akzioak %15 amilduta...

Zer da hau? Berriz ere 2008an gaude? *Déjà vu* gisako bat bizitzen ari garen irudipena du askok, ez arrazoi gabe: "Gauza bat garbi geratu da, Lehman Brothersen kiebratik hamabost urtera, dena berriz gertatu daiteke", dio *Le*

Martxoaren erdialdetik bolo-bolo dabilen ikerketa baten arabera, AEBetako 186 banku Silicon Valley Bank-en egoera berean aurkitzeko arriskuan daude

Monde Diplomatique-ek apirileko zenbakian argitaraturiko *Finance, la roue carrée* ("Finantza, gurpil karratua") artikuluan.

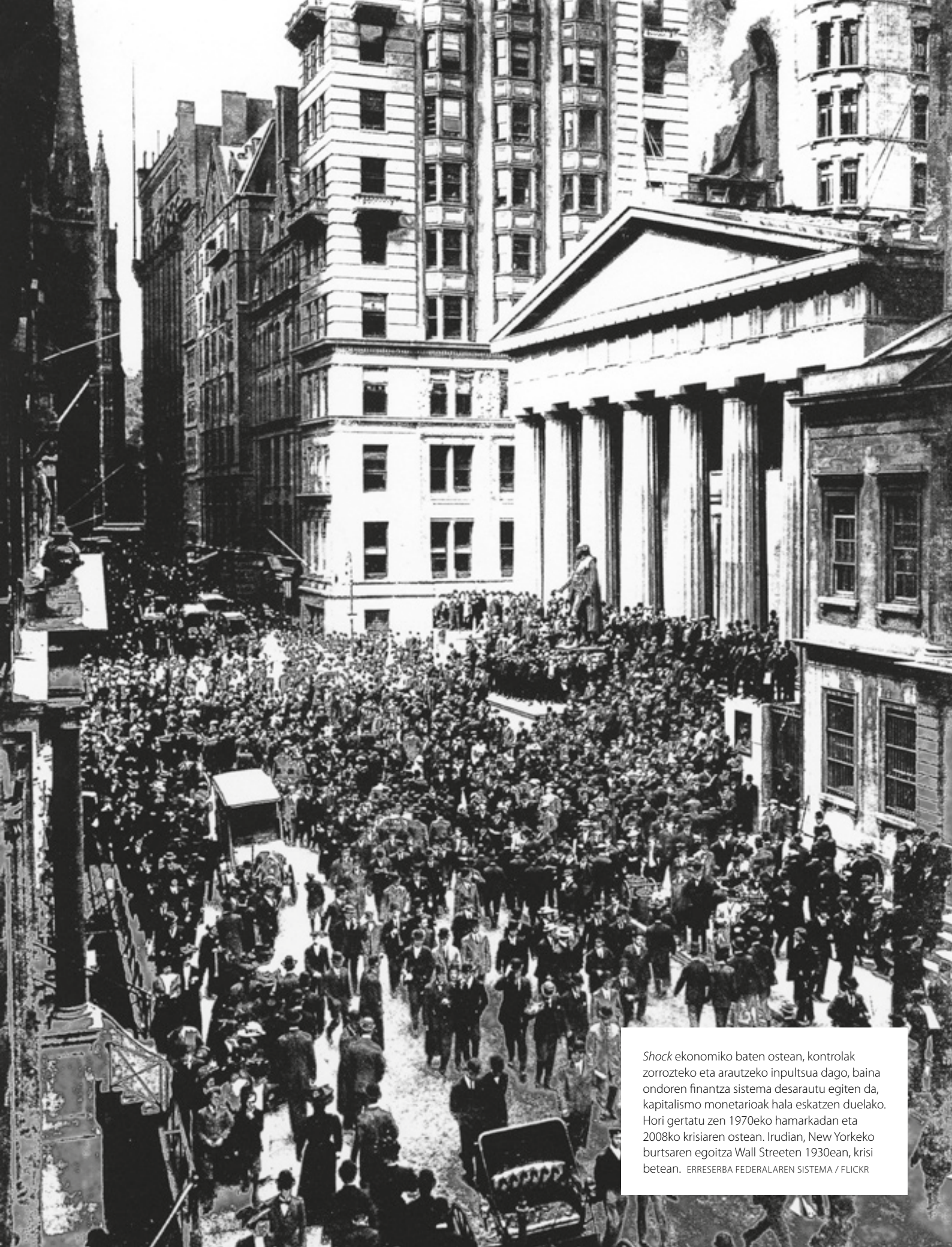
Silicon Valley Bank-en (SVB) hondoratzea Erreserba Federalaren Sistemak azken hilabeteetan abiatutako interes tasen igoera bortitzak eragin du, dirudinez, banku horrek bere aktiboak epe luzeko altxor-bonuetan zituztelako inbertiturik eta tasen igoerarekin errentagarritasuna galtzen ari zirela ikusita bezero guztiek haien gordailuak korrika

atera zituztelako. *Bank run* deitzen diote gauza hauetaz dakitenek.

AEBetako Gobernuak suhiltzaile lanak azkar egin ditu ordea. Bankuak laguntzeko finantza programa jarri du martxan, berme gisa bonu publikoak erabilia, eta gordailuak aseguruatuz dizkie bezeroei, ez bakarrik 250.000 dolar arteko aurrezkiak dituztenei, hortik gorako guztiei ere bai! Suitzian ere erakunde publikoen eskutik etorri da txorrotada: banku nazionalak 100.000 milioi franko suitzar injektatu ditu Credit Suisse, bere lehakide den UBSrekin fusioa errazteko.

Diru publikoa aberatsak berriz salbatzeko erabiliko da hortaz -zeinek ditu 250.000 dolar baino gehiago bere kontuan?-. Horra *déjà vu*-aren beste osagai bat. Baina dena ondo dago agintarien esanetan, 2008tik abian jarritako kontrol mekanismoek funtzionatu dute: "*Don't worry*, zure diruak seguru daude", esango dizu Bidenek. "*Pas de problème*, gure sistema indartsua da", Lagardek.

Haatik, martxoaren erdialdetik bolo-bolo dabilen txosten batek ez du lasai egoteko gogo askorik ematen. *Social Science Research Network* atarian argi-

Shock ekonomiko baten ostean, kontrolak zorrotzeko eta arautzeko inplutsua dago, baina ondoren finantza sistema desarautu egiten da, kapitalismo monetarioak hala eskatzen duelako. Hori gertatu zen 1970eko hamarkadan eta 2008ko krisiaren ostean. Irudian, New Yorkeko burtsaren egoitza Wall Streeten 1930ean, krisi betean. ERRESERBA FEDERALAREN SISTEMA / FLICKR

taratua –izen serio horrekin are gogo gutxiago–, ikerketak ohartarazten du AEBetako bankuen aktiboen balioa – daukaten ondasun, berme eta kaudimena– kontabilitate liburuetan agertzen dena baino ia bi bilioi dolar gutxiagokoa izan daitekeela, azken urtean izandako interes tasen igoeragatik. Honen arabera, AEBetako 186 banku SBVren egoera berean aurkitzeko arriskuan daude.

“Finantza krisi estatubatuarren sakoneko arrazoia agintariak bultzatutako desarautzean bilatu behar da, hain handiak ez diren bankuen gaineko kontrola ahuldu delako”. Hala dio Andreu Missék *Alternativas Económicas*-eko zuzendaria, *Lecciones de una nueva debacle* (“Hondamendi berri baten lezioak”) artikuluan. Urte luzez *El País* egunkariaren ekonomia saileko buru izandakoak oroitarazi du duela bost urte AEBetako Senatuak Dodd-Frank legea “biguntzeko” neurriak hartu zituela. Lege hori 2008ko *shock*-aren ondoren sortu zen, arauak zorrozteko eta beste finantza hondamendi bat saihesteko. 2018ko eztabaidan, “bankuei gutxiago exijitzearen aldekoen artean Jerome Powell nabarmendu zen, egungo AEBetako Erreserba Federalaren presidentea”, dio kazetari

Bankuen gaineko kontrola biguntzeko Silicon Valley Bank-ek senatari demokraten botoa erosi zuen, bateko diru bilketak eginda, besteko ate birakariak erabilia

kataluniarrak bere artikuluan.

Baina Powellek eta alderdi errepublikarreko bere burkideek ez ezik, hamazazpi senatari demokratek ere bozkatu zuten Dodd-Frank legea desarautzearen alde. Eta orain jakin dugu erabaki horren atzean bankuen presioa zegoela, tartean SVB eta Signature Bank bankuena.

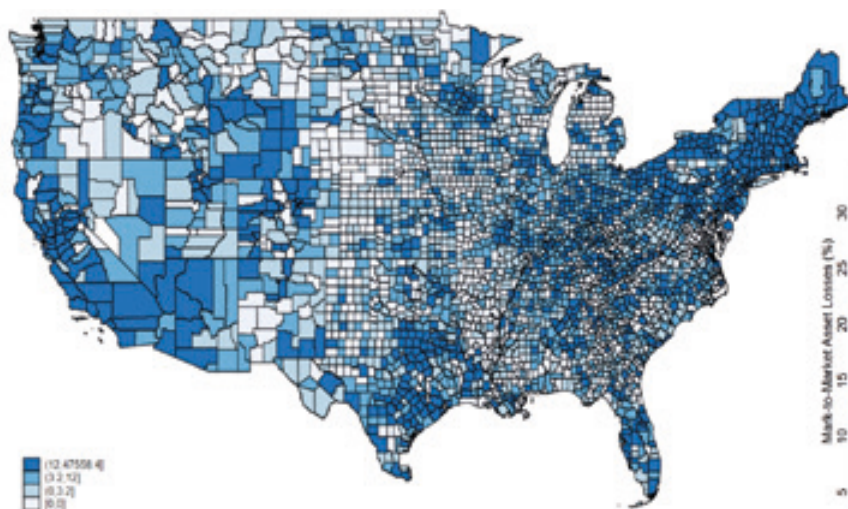
TRENA ERRAILETATIK IRTETEN DENEAN

Ikerketa kazetaritzan espezializaturik dagoen *The Lever* aldizkariak ezagutarazi du AEBetako Senatuaren estoldetan finantza sektoreak egiten duen azpilana erabaki politikoak baldintzatzeko. David Sirota esatari, zutabegile eta zinegileak sortu zuen *The Lever* duela gutxi, aurretik *The Daily Poster* deitua. Sirota ezaguna da AEBetako ezkerreko mugimenduetan; besteak beste *Jacobin* aldizkari marxistan edizio lanak egiten ditu eta Bernie Sanders Etxe Zurirako hautagaia- ren diskurtsoak berak idatzi zituen.

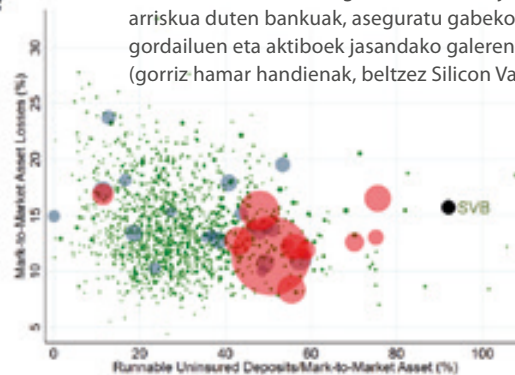
The Lever-ek hainbat artikulutan xehatu du SVBen eta Signature Bank-en jokabidea: *SVB Chief Pressed Lawmakers To Weaken Bank Risk Regs* (“SVBren buruak legelariak presionatu zituen, bankuentzako arrisku-arauak biguntzeko”), izenburua jarri diote haietako bati. Sirotak berak kontatu dio ikerlanaren muina Amy Goodman kazetariari *Democracy Now!* gunean. “Greg Becker SVBren presidentek AEBetako Kongresuan hitz egin zuen, Dodd-Frank legea desarautzea aztertzen ari ziren bitartean”, dio esatariak. Estres frogak derrigor pasatzeko, banku batek 50.000 milioi dolarretik gorako ak-

JEROME POWELL Erreserba Federalaren Sistemako buruaren agerraldia prentsaren aurrean. Galderaz josi dute egunotan, AEBetako bankuen gaineko kontrol arauak biguntzeko egindako ahaleginaz gain, interes-tasak igotzeko bere politikak finantza krisia ekarri duelako. ERRESERBA FEDERALAREN SISTEMA / FLICKR

ARRISKUAN. AEBetako bankuei buruzko ikerketatik harturiko irudiotan, ezkerreko mapan konderrri bakoitzean galtzeko zorian dauden gordailuak ageri dira (urdin ilunak kopuru handiagoa adierazten du); beheko grafikoan, kiebra jotzeko arriskua duten bankuak, aseguratu gabeko gordailuen eta aktiboek jasandako galeren arabera (gorriz hamar handienak, beltzez Silicon Valley Bank).

tiboak izan beharrean, 250.000 milioitik gora izatea gomendatu zuen, "baita lortu ere, langa igo baitzuten".

Horretarako SVBek demokraten botoa erosi zuen, bateko diru bilketak eginda, besteko ate birakariak erabilia. Nola ulertu, bestela, lege hori bultzatu zuen Barney Frank senatariak berak kargua utzi eta Signature Bankeko besaulkietan esertzea? *The Wall Street Journal*-en arabera, honek ere presio egin zuen orain porrot egin duen bankutik, bere legeari harakiria egiteko. "Ustelkeriari buruzko pelikula batean halakorik jarritz gero, gidoilariak esango luke kopeta handiegia izatea litzatekeela, erridikulua dela", azaldu dio Sirotak Goodmani.

Baina tamalez ez da fenomeno bakana, eta beste gertaera batekin konparatzen du politikarien jokabidea *The Lever*-en sortzaileak: otsailaren 10ean AEBetako Ohio estatuan gai toxikoak zeramatzen tren bat errailetik irten eta gertaturiko leherketa larriarekin. Urte batzuk lehenago antzeko istripu batzuk izan ziren trenbide garraioan eta arauak zorrotzu

zizuten; baina gero, industria kimikoak lortu zuen Ohiokoa bezalako trenak ez katalogatzea "arrisku handikoak" balira bezala eta legea berriz aldaraztea.

"Krisiak gertatzen direnean arautzeko bultzada bat dago -dio Sirotak-. Baina orduan, jendea ahaztu egiten da, edo politikariek itxaroten dute jendea ahaztu arte, eta gero desarautzeko beste bultzada bat dator".

BANKU PRIBATUA ALA PUBLIKOA?

Orduan, zein da bidea? Galdera hori egin du Michael Roberts ekonomialari marxistak *The Next Recession* blogean idatzirik post luze batean -orriotan askotan aipatu dugun zor bidegabea abolitzearen aldeko CADTM elkarteak zabaldu du gaztelaniazko bertsoia, *Sin Permiso* atariak itzulita-.

"Hau jadanik krisi handi bat da, erraz konpara daitekeena 2008koarekin", dio egileak. Batzuen ustez arau zorrotzagoak behar dira -Joseph Stiglitz Ekonomiako Nobel saridunak hala adierazi zuen, adibidez-, baina Roberts ez dago

hain ziur: "Arautzeak ez du funtzionatzen, kiebrek jarraitzen dute". Kapitalismo monetario honetan bankuek joko-arauak urratzen dituzte etengabe, eta 2008an bezala, orain ere araugileek huts egin dutela dio. Bere ustez, aukera bakarra "banku modernoak zerbitzu publiko batean bihurtzea da, osasungintza, hezkuntza edo garraioa diren moduan".

Egia esan ez gaude hortik oso urrun, eta Martin Wolf *Financial Times*-eko editore buru entzutetsuak ere aitortu du hori bere zutabeetako batean: 2008ko krisiaz geroztik "banku sistema bere osotasunean, eta anbiguotasunik gabe, Estatuaren parte bilakatu da". Baina ARGIAren zenbaki honetako iritzien sailean Roser Espeltek diogen bezala, zer finantzatu erabakitzeko gaitasunak jarraitzen du dopaturiko bankuen esku.

Bitartean, "*Trankil*, Kutxabank salbu dago", esango dizu baita Azpiazu sailburuak ere... Eta bestela beti geratuko da, hurrengo leherketa gertatzen denean, lehen desaraututakoa berriz arautzea. ●

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

www.zinkunegioptika.com

